

THE POLISH ALPHABET AND SOUNDS

Here is the Polish alphabet: **a, ą, b, c, ć, d, e, ę, f, g, h, I, j, k, l, ł, m, n, ó, o, ó, p, r, s, ś, t, u, w, y, z, ź, ż.**

LETTER	APPROXIMATE ENGLISH SOUND	EXAMPLE
a	father	tak <i>thus, so, yes</i> , raz <i>once</i>
ą	dome	sa <i>they are</i> , wał <i>snake</i>
The sound ą is pronounced like <i>om</i> , except that the lips or tongue are not completely closed to pronounce the <i>m</i> , leaving a nasal resonance instead.		
b	big	bok <i>side</i> , aby <i>so that</i>
bi-	beautiful	bieg <i>course, run, race</i> , tobie <i>to you</i>
c	fits	co <i>what</i> , noc <i>night</i> , taca <i>tray</i>
ch	hall	chata <i>cottage</i> , ucho <i>ear</i> , dach <i>roof</i>
The sound of ch is much raspier and noisier than English <i>h</i> .		
ci-	cheek	ciasto <i>cake</i> , cicho <i>quiet</i>
cz	chalk	czas <i>time</i> , gracz <i>player</i> , tęcza <i>rainbow</i>
ć	cheek	choć <i>although</i> , nićmi <i>thread (Inst. pl.)</i>

The letters **ć** and **ci-** are pronounced the same. The combination **ci-** is used before a vowel. The letter **c** before **i** is pronounced like **ć/ci-**. The sound of **ć/ci-**, pronounced with the mouth in the position of English *y*), is different from that of **cz**, pronounced with the mouth in the position of English "r".

d	do	data <i>date</i> , lada <i>counter</i>
dz	odds	cudzy <i>foreign</i> , wodze <i>reins</i>
dzi-	jeans	dziadek <i>grandfather</i> , ludzie <i>people</i>
dź	jeans	wiedźma <i>witch</i> . ludźmi <i>people-Instr. pl.</i>
dż	jaw	dżez <i>jazz</i> , radża <i>rajah</i>

The letters **dź** and **dzi-** are pronounced the same. The combination **dzi-** is used before a vowel. The letters **dz** before **i** are pronounced like **dź/dzi-**. The sound of **dź/dzi-**, pronounced with the mouth in the position of English "y", is different from that of **dż**, pronounced with the mouth in the position of English "r".

e	ever	ten <i>this (masc.)</i> , ale <i>but</i> , Edek <i>Eddie</i>
ę	sense	gęś <i>goose</i> , tęsknić <i>long for</i>

The sound **ę** is pronounced like *em*, except that the lips or tongue are not completely closed to pronounce the *m*, leaving a nasal resonance instead. At the end of a word, the letter **ę** is normally pronounced the same as **e**: **naprawdę** "naprawde".

f	felt	farba <i>paint</i> , lufa <i>rifle-barrel</i> , blef <i>bluff</i>
g	get	guma <i>rubber</i> , noga <i>leg, foot</i>
gi-	bug you	giełda <i>stock-market</i> , magiel <i>mangle</i>
h	hall	hak <i>hook</i> , aha <i>aha!</i>

Pronounced the same as **ch** (see above), the letter **h** appears mainly in words of foreign origin.

i	cheek	list letter, igła needle
j	you, boy	jak as, raj paradise, zając hare
k	keg	kot cat, rok year, oko eye
ki-	like you	kiedy when, takie such (neut.)
l	love	las forest, dal distance, fala wave
ł	wag, bow	łeb animal head, był he was, ołówek pencil
mi-	harm you	miara measure, ziemia earth
m	moth	mama mama, tom volume
n	not	noc night, pan sir, ono it
ni-	canyon	nie no, not, nigdy never
ń	canyon	koń horse, hańba disgrace

The letters **ń** and **ni-** are pronounced the same. The combination **ni-** is used before a vowel. The letter **n** before **i** is pronounced like **ń/ni-**.

o	poke	pot sweat, osa wasp, okno window
ó	toot	ból pain, ołówek pencil

The letter **ó** is pronounced the same as **u**.

p	pup	pas belt, strap, łapa paw, cap billy-goat
pi-	stop you	piana foam, łapie he catches
r	arriba (Span.)	rada advic, kara punishment, dar gift

The sound **r** is pronounced by trilling the tip of the tongue, as in Spanish or Italian.

rz	pleasure	rzeka river, morze sea
-----------	----------	--------------------------------------

The letter-combination **rz** is pronounced the same as **ż**; see below.

s	sad	sam the same (masc.), pas belt, rasa breed
si-	sheep	siano hay, sito sieve
sz	shark	szal frenzy, duś sou,
ś	sheep	oś axle, kwaśny sour, śpi he sleeps

The letters **ś** and **si-** are pronounced the same. The combination **si-** is used before a vowel. The letter **s** before **i** is pronounced like **ś/si-**. The sound of **ś/si-**, pronounced with the mouth in the position of English "y", is different from that of **sz**, pronounced with the mouth in the position of English "r".

t	top	tam there, data date, kot cat
u	toot	but shoe, tu here, ucho ear
w	vat	wata cotton wadding, kawa coffee
y	ill	dym smoke, ty you (sg.)
z	zoo	zupa soup, faza phase
zi-	azure	ziarno grain, zima winter
ż	azure	wyraźny distinct, źle badly
ż	pleasure	żaba frog, plaża beach

The letters **ż** and **zi-** are pronounced the same. The combination **zi-** is used before a vowel. The letter **z** before **i** is pronounced like **ż/zi-**. The sound of **ż/zi-**, pronounced with the mouth in the position of English "y", is different from that of **ż**, pronounced with the mouth in the position of English "r".

Polish sounds

NOTES ON SPELLING AND PRONUNCIATION

1. The Polish alphabet has no Q, V or X, although these letters may be found in transcriptions of foreign names, and in a few borrowed words, e.g. **video**, **pan X Mr. X**.

2. Polish vowels **a, e, i, y, o, u** (**ó**) are all pronounced with exactly the same short length, achieved by not moving the tongue or the lips after the onset of the vowel, as happens, for example, in English vowel-sounds **ee** (**knee**), **oe** (**toe**), **oo** (**boot**). Only the nasal vowels are pronounced long, the length being due to rounding the lips and pronouncing the glide "w" at the end: **sa**.

3. Polish consonant sounds may be pronounced slightly differently according to position in a word. Most importantly, voiced consonant sounds **b, d, dz, g, rz, w, z, ź, ż** are pronounced as unvoiced sounds (**p, t, c, k, sz, f, s, ś, sz**, respectively) in final position. For example, **paw** is pronounced "paf"; **chodź** is pronounced "choć".

voiced	b	d	dz	g	rz	w	z	ź	ż
voiceless	p	t	c	k	sz	f	s	ś	sz

4. The letters **ą** and **ę** are usually pronounced like **on/om** or **en/em**, respectively, before consonants. For example, **ład** is pronounced "lont"; **dąb** is pronounced "domp"; **tepy** is pronounced "tempy"; **dęty** is pronounced "denty"; and so on. Before **ć** and **dź**, **ę** and **ą** are pronounced **eń/oń**: **chęć** "cheńć", **ładzie** "łońdzie". Before **k** and **g**, **ą** and **ę** may be pronounced as **o** or **e** plus the English **ng** sound: **mąka**, **potęga**. The vowels **ą** and **ę** are usually denasalized before **l** or **ł**: **zdjęli** "zdjeli", **zdjął** "zdjoł".

5. The stress in a Polish word falls on the next-to-last syllable: **sprawa** **SPRA**-wa, **Warszawa** **War-SZA**-wa, **gospodarka** **go-spo-DAR**-ka, **zadowolony** **za-do-wo-LO**-ny. As these examples show, Polish syllables tend to divide after a vowel. Words in **-yka** take stress on the preceding syllable: **mateMATyka**, **MU**-zyka. The past-tense endings **-yśmy/iśmy**, **-yście/-iście** do not cause a shift in place of stress: **BY-łyś-my**.

6. SPELLING RULES:

a. So-called kreska consonants (**ć, dź, ń, ś, ź**) are spelled with an acute mark only at word-end and before consonants; otherwise, they are spelled as **c, dz, s, z, n** plus a following **i**: **dzień** "dzeń", **nie** "ńe". Before the vowel **i** itself, no extra **i** is needed: **ci** "ci" *to you*.

b. Certain instances of **b, p, w, f, m** are latently soft, meaning that they will be treated as soft (in effect, as if kreska consonants) before vowels. In the spelling, they will be followed by **i**. Compare **paw** *peacock*, plural **pawie** (**paw'-e**) *peacocks*.

c. The letter **y** can be written only after a hard consonant (see below) or after **c, cz, dz, rz, sz, ź**. The letter **i** after the consonants **c, dz, n, s, z** always indicates the pronunciations **ć, dź,ń, ś, ź**, respectively. Only **i**, never **y**, may be written after **l** or **j**.

d. The letter **e** is usually separated from a preceding **k** or **g** by **i**, indicating a change before **e** of **k, g** to **k', g'**: **jakie, drogie**.

e. The letter **j** is dropped after a vowel before **i**: **stoję** *I stand* but **stoisz** *you stand*.

SOUND CHANGES

1. When describing word formation, some consonants are counted as hard (H) and others as soft (S):

H	p	b	f	w	m	t	d	s	z	n	ł	r	k	g	ch	
S1	p'	b'	f'	w'	m'	ć	dź	ś	ź	ń	l	rz	c	dz	sz	j
S2													cz	ź		

Hard consonants can soften before certain endings. For example, **r** goes to **rz** before the Locative singular ending **-e**, as in **biur-'e: biurze** *office* (from **biuro**).

As noted, the consonants **p, b, f, m, w** at the end of a word may turn out to be soft (**p', b', f', m', w'**, spelled **pi-, bi-, fi-, mi-, wi-**), when not at the end of a word; cf. **paw** *peacock*, pl. **pawie**.

2. One often observes vowel changes within Polish words depending on whether endings are added to them. The most important such changes involve an alternation between **o** and **ó**, **e** and **a**, **io/ia** and **ie**, and between **e** and nothing (fleeting or mobile **e**). These changes may be observed in the singular and plural forms of the following nouns: **stół stoły** *table-tables*, **ząb zęby** *tooth-teeth*, **śasiad sąsiedzi** *neighbor-neighbors*, **chłopiec chłopcy** *boy-boys*, **pies psy** *dog-dogs*.

PRACTICE WITH POLISH SOUNDS

Here is a corpus of one- and two-syllable words on which to practice Polish sounds.

- a** akta, bak, dal, dama, las, mak, mam, mapa, nas, pan, pas, rak, sam, tak, tam.
- e** czek, flet, krem, lecz, lek, mech, miłe, nerw, nie, sen, ser, skecz, ster, ten, test, ulice.
- i** bić, bis, film, kino, klin, lis, mi, mit, nitka, pić, pisk, wilk.
- y** były, byt, cyrk, łyk, miły, my, pysk, pył, ryk, stoły, styk, syn, typ, wy, wyc.
- o** blok, bok, koc, koło, kot, lok, los, lot, molo, rok, sok, to, tom.

u/ó ból, bruk, buk, but, dół, druk, duch, król, kruk, mu, mus,
nóż, ruch, tłum, trup, tu, wół, wór.

a, e, i, y, o, u/ó

ą daś, śpia, gaszcz, ja, kasek, maż, płaś, sięś, sa, sąsiad, Śląsk,
wachać, wąski, waż.

ą=om dąb, gąbka, gołąb, głąb, kapać, kłąb, rabać, skapy, trąba,
ząb, zrańb.

ą=on błąd, chcący, kać, łąd, mańdry, prańd, rząńd, sąńd, stąńd, wańpć,
zająńc, żąńdza.

ą=onń bądź, bładzić, dać, maćić, traćić.

ą=onń bańk, ciąg, ciągle, krańg, łańka, mańka, pańjak, pańk, pociąg,
przeciąg, pstrańg, wańchać.

ę ciężki, część, często, geś, gesty, język, keś, mięso, meśki, pieść,
wech, wezeń, wiezień, wieź.

ę=em beńben, deńby, głębia, kreńpy, postęńp, seńp, teńpy, wsteńp,
wysteńp.

ę=en beńdny, koleńda, meńny, neńdza, okreńt, peńd, peńdel, reńce, teńcza,
teńdy, teńno, wieńc.

ę=enń cheńć, peńdzić, pieńć, seńdzia, zieńć, weńdzić.

ę=enń brzeńk, błeńkit, kreńgi, leńk, meńka, neńka, pońega, preńga, reńka,
seńk, teńgi, weńgiel.

ę=e (optionally, in final position) chę, drogeń, śpień, greń, ideń, imień,
kreń, kupień, mogeń, muszeń, ramień, da sień, teń.

p kupa, mapa, pał, pań, paś, peńd, pole, ptańk, pyń, spać, wyspa, zupa.

p'/pj kupień, piać, piana, piaseńk, piaty, pić, pieńg, pies, pion, śpieńw.

b bał, baś, bół, buńk, byń, gbur, gleba, gruby, ryba, żaba, żeby.

b'/bj biały, bić, biel, biodro, biust, głębia, nabiał.

b=p Arab, babcia, chleńb, drab, gąbka, gróńb, grzyb, klub, obcy,
róńb, rybka, szyb, szybki, szybszy, zańb.

f bufon, fabryka, fakt, fala, faza, film, finał, frant, graf, kefir, lufa, sofa,
torf, trańf.

f'/fj fikuś, fiołek, fiakr, lufie.

w głowa, dwa, kawa, krowa, ława, mewa, suwak, waś, wał, waź, wbić,
wdóń, wiza, wór.

w=f chwast, chwila, czwarty, króńwka, kwas, leńw, ławka, nerw, pańw,
róńw, szwagier, szwy, wkońło, wpis, wsyp, wszelki, wszy, wszyscy, zawsze.

w'=wj dwie, kawior, wiadro, wiara, wie, wiedza, wieńk, wielki,
wiezień, wioska, wiotki, wieńc.

w'=f' ćwiek, ćwierć, kwiat, kwit, świadom, świat, świerk.

p, b, f, w

t data, kot, kto, lot, nuta, pot, ptak, sto, tak, tam, ten, test, to, tu, tędy, tom, torf.

d dąb, dać, dar, deska, dmuchać, dom, dym, dysk, dług, dłuto, moda, nuda, pudel, udo.

d=t bród, brud, gwizd, kłódka, lód, łódka, lud, ogród, opad, prąd, radca, sad, trud, wędka, wódka.

s kos, kusy, las, list, los, masa, nos, osa, sen, seks, serek, sęk, sól, stół, sus, słup, wosk.

z Azja, faza, gazda, glizda, kazać, koza, kuzyn, poza, waza, wiza, zebra, zefir, zenit, zero, zodiak.

z=s bezcen, gaz, gruz, guz, gwizd, guz, mróz, obraz, okaz, raz, rozkaz, rozkład, wózki, wóz.

t, d, s, z

k bok, buk, jak, kapa, klon, kmin, kolarz, kosy, kret, kto, kuma, kura, kłos, okno, oko, sok.

k' bukiet, kiedy, kieł, kier, kiermasz, kieszeń, kiosk, likier, loki, okien, rokiem, pakiet.

g gaz, gbur, głos, gol, goły, góra, guma, guz, gęba, gęś, gładki, gmina, łąć, Magda, noga, toga, waga.

g=k bóg, cug, ług, nóg, dog, mig, pług, próg, róg, stóg.

g' giełda, gilza, giętki, magia, magiel, nagi, nogi, ogier, ogień, szwagier.

ch/h cham, chata, chłop, chód, dach, hak, handel, herb, huk, jacht, kuchta, pchła, suchy, tchórz.

k, g, ch

c baca, całus, cały, cel, cena, co, córka, Cygan, dziecko, heca, koc, miesiąc, nacja, noc, ocet, racja, taca, więcej, zając.

dz cudzy, drodzy, dzban, dzwon, miedza, między, nadzy, nodze, sadza, wadze, wodze.

dz=c jedz, jedzcie, jedzmy, ksiadz, posadzka, rydz, widz, wódz.

cz beczeć, czapka, czart, czas, czek, czosnek, czuć, czynsz, lecz, mecz, mocz, oczy, tkacz, toczyć, uczyć, wstecz.

dż dżem, dżez, jeżdże, miazdżyć, mózdzek, radza.

ć/ci- ciasno, ciasto, cicho, ciebie, cień, ciocia, choć, ćma, ćwierć, kryć, kłaść, lać, rteć, sieć.

ć=dź choćby

dź/dzi- wiedźma, dziąsło, dzień, dziób, dzik, dziadek, Jadzia, jedzie, jeździć.

dź=ć chodź, chodźmy, Jadźka, idź, idźmy, kadź.

c, dz, cz, dź, ć, dź

sz daszek, dusza, kruszyć, muszka, rzesza, susza, szafa, szaszłyk, szał, szalas, szum, szyk, szyszka, tusz, uszy, wasz.

szcz bluszcz, Bydgoszcz, jeszcze, niszczyć, płaszcz, puszcza, szczaw, szczery, szczęk, szczęście, zwłaszcza.

rz/ż drzazga, łoże, morze, może, róża, rząd, rzeka, rzepa, rzesza, rzeża, rżysko, szerzyć, służyć, tężec, wierzba, żaba, żart, żeby, żona, żupan, żutki, żwawy, życie.

ż/rz=sz chrzan, chrząszcz, krzak, krzesło, łóżko, łupież, nóż, przez, stróż, trzy.

ś/si- łosoś, łoś, miś, noś, proś, nasion, siatka, siano, siatka, śmiga, śnieg, środa, światło, świr, siebie, struś, Zosia.

ś=ż kośba, prośba.

ź/zi- koźle, rzeźba, trzeźwy, ziarno, ziemia, zima, ziel, zięba, źdźcieć, źdźbło, źrebak, źródło.

ź=ś buźka, gróźb, leźć, paź, rzeź, wieźć, znaleźć.

sz, ż/rz, ś, ź

m dama, dom, duma, jama, lampa, mądry, mapa, mleko, młot, moda, mętny, tam, tom, wiedźma.

m'/mj chmiel, imię, miara, miasto, miałki, miejsce, mig, miód, miska, plemię, ziemia.

n ano, bon, czyn, knot, nagi, nos, nuż, nuta, nędza, pan, rana, sen, ten, ton, wnet.

ń/ni- ani, bania, błonie, hańba, kania, kieszeń, koń, leń, nie, niuchać, pani, skroń, toń, uczeń, woń.

r akr, bóbr, bór, brać, dar, góra, kret, nora, pora, rada, ratusz, rondo, rwać, ryba, ręka, skra, wór.

j bój, boja, czajka, czyj, daj, dzisiaj, hojny, ja, jajko, jak, jeszcze, jodła, już, maj, mijać, raj, rój, słój, strój, szyja, wojna.

ł błoto, były, dał, jabłko, kał, kłoda, ład, leb, łośoś, łut, łyk, łysy, mógł, płyta, pył, stół, suseł, tył, wół.

m, n, ń, r, j, ł

CONTRASTING HARD AND SOFT 'HUSHING' CONSONANTS

ć : cz ci : czy. leci : leczy. leć : lecz. zajęci : zajęczy. cieszę : czeszę
ś : sz siny : szyny. prosię : proszę. koś : kosz.
ź : ź/rz ziarna : żarna. buzia : burza. wiezie : wieże.

ć : cz, ś : sz, ź : ź/rz

CLASSROOM EXPRESSIONS

dobrze	fine
dziękuję	thank you
głośniej	more loudly, louder
głośno	loud(ly)
jeszcze raz	one more time
lepiej	better
moim zdaniem	in my opinion
na pamięć	by heart
na przykład	for example
następny	next (person)
nie	no
niedobrze	not right
niewyraźnie	indistinctly
pisemnie	in writing
po angielsku	in English
po polsku	in Polish
prawie dobrze	almost right
proszę	please, you're welcome, here
świetnie	great
tak	yes
teraz dobrze	now it's right
to nic	that's nothing
to prawda	that's right
ustnie	orally
w porządku	O.K., all right
według mnie	according to me
wyraźnie	clearly, distinctly
z pamięci	from memory
zadanie na jutro	tomorrow's assignment
zupełnie dobrze	completely fine

wyrażenia

INSTRUCTIONS, QUESTIONS, RESPONSES

Co to znaczy?	What does that mean?
Czy są jakieś pytania?	Are there any questions?
Czy wszystko jest jasne?	Is everything clear?
Ile jeszcze mamy czasu?	How much time do we have left?
Jak to będzie po polsku (po angielsku)?	How will that be in Polish (in English)?
Jak to się pisze (mówi)?	How does one write (say) that?
Już kończymy.	We're almost finished.
Kto jest następny?	Who is next?
Kto może to powiedzieć po polsku?	Who can say that in Polish?
Kto teraz chce czytać?	Who wants to read now?
Która godzina?	What time is it?
Mam pytanie.	I have a question.
Mamy jeszcze dużo czasu.	We still have a lot of time.
Nie mamy zbyt dużo czasu.	We don't have too much time .
Nie rozumiem.	I don't understand.
Nie wiem.	I don't know.
Nie zgadzam się.	I agree.
Proszę nie otwierać książek.	Please don't open your books.
Proszę nie zamykać książek.	Please don't close your books.
Proszę o uwagę.	May I please have your attention.
Proszę odpowiedzieć na pytanie.	Please answer the question.
Proszę otworzyć książki.	Please open your books.
Proszę pomyśleć.	Please think for a moment.
Proszę posłuchać.	Please give a listen.
Proszę powtórzyć.	Please repeat.
Proszę to lepiej przygotować.	Please prepare this better.
Proszę to powiedzieć po polsku.	Please say that in Polish.
Proszę to zapisać w zeszytach.	Please take this down in your notebooks.
Proszę tłumaczyć.	Please translate.
Proszę zamknąć książki.	Please close your books.
Proszę?	I beg your pardon? What?
Rozumiem.	I understand, I see.
To jest dobre pytanie.	That's a good question.
To nie jest ważne.	That's not important.
Wiem.	I know.
Zgadzam się	I agree.

instrukcje